

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ประชากรที่ทำการศึกษาในเรื่องนี้ เป็นพระสังฆาธิการ พระสงฆ์ และประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ มีอาชีพค้าขาย มีอาชีพทางเกษตรกรรม ที่อยู่ในเขตชนบทภาคเหนือ ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 7 ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ และลำพูน ประชากรที่เป็นพระสังฆาธิการ และพระสงฆ์ รวบรวมได้จากรายงานการศาสนา ปี 2525 สำหรับประชากรที่เป็นประชาชนทั้ง 3 สายอาชีพ รวบรวมจาก สำนะโนประชากรการเคหะ 2523 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติแยกจำนวนแต่ละกลุ่มได้ดังนี้

1.1	พระสังฆาธิการ	307	รูป
1.2	พระสงฆ์	3,324	รูป
1.3	ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ	13,511	คน
1.4	ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย	69,512	คน
1.5	ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรรม	256,439	คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กำหนดจำนวนโดยใช้ตารางเลขสุ่ม จากหนังสือ Educational and Psychological Measurement (Krejcie & Morgan, 1970 : 608)

(ความเชื่อมั่น 95%) มีขนาดดังนี้

2.1	พระสังฆาธิการ	180	รูป
2.2	พระสงฆ์	274	รูป
2.3	ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ	373	คน
2.4	ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย	382	คน
2.5	ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรรม	384	คน

การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีเนลีย์ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละจังหวัดเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างกระจายครอบคลุมทั้ง 3 จังหวัด

3. ตัวแปรที่ศึกษามีดังนี้

- 17 ลักษณะ ดังนี้
- 3.1 คุณลักษณะของเจ้าอาวาสวัดที่เหมาะสมต่อการพัฒนาชมรมทายกjniในภาคเหนือ
 - 3.1.1 มีเมตตาธรรมสูง
 - 3.1.2 มีความขยัน เข้มแข็งอดทน ไม่ทอดทิ้งงานที่ทำ
 - 3.1.3 มีความประพฤติเรียบร้อย มีระเบียบ เกรงครีตกพระพุทธธรรมวินัย
 - 3.1.4 ปฏิบัติงานด้วยความสุขุม รอบคอบ มีเหตุผล
 - 3.1.5 ตัดสินใจสั่งการและแก้ปัญหาได้ดี มีความยุติธรรม
 - 3.1.6 มีความเป็นอยู่เรียบง่าย สันโดษ เป็นที่นาเลื่อมใส
 - 3.1.7 มีความสามารถในการปกครอง และบริหารกิจการวัดตามหน้าที่ได้ดี
 - 3.1.8 เข้าใจเหตุการณ์ สถานการณ์ของวัด ภายนอกวัดของบ้านเมืองและของโลกตามสมควร
 - 3.1.9 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เห็นการณ์ไกล สนใจสิ่งใหม่ ๆ
 - 3.1.10 สนับสนุนการรักษามรดกธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทย
 - 3.1.11 ระวังระวังรักษา สุขภาพร่างกายและจิตใจให้แข็งแรงอยู่เสมอ
 - 3.1.12 ขอบวางแผนก่อนการปฏิบัติงานเสมอ
 - 3.1.13 สนับสนุนงานต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม
 - 3.1.14 มีความตั้งใจและจริงจังในงานที่ทำ
 - 3.1.15 สามารถสร้างปฏิกิริยาให้เกิดแก่หมู่ประชาชนได้ เว้นการสอนเรื่องทิ้งมง่าย
 - 3.1.16 สามารถติดต่อกับประสานงานกับประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ ได้ดี
 - 3.1.17 มีอายุไม่เกิน 65 ปี
 - 3.2 บทบาทของเจ้าอาวาสวัดที่สามารถช่วยพัฒนาชมรมทายกjniในภาคเหนือ 3 ด้าน คือ
 - 3.2.1 ด้านปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรมแก่ประชาชน มี 12 บทบาท
 - 3.2.2 ด้านกิจกรรมระดับหมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วย งานแหล่งนำหมู่บ้าน 4 บทบาท งานธนาคารโค-กระบือ 2 บทบาท งานกลุ่มออมทรัพย์ 2 บทบาท และงานธรรมาภิบาล 5 บทบาท

3.2.3 **งานบริการขั้นพื้นฐาน** ประกอบด้วย งานสาธารณสุขุขมูลฐาน 7 บทบาท งานโภชนาการ 3 บทบาท งานบริการด้านกฎหมาย 3 บทบาท งานแหล่งน้ำสะอาด 2 บทบาท และงาน ผลิตหนังสือเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตและสังคม 5 บทบาท

ข. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** คือ แบบถามความคิดเห็นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบประเมินค่า 4 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด (4) เห็นด้วย (3) ไม่เห็นด้วย (2) ไม่เห็นด้วยอย่างมากที่สุด (1) ขั้นตอนในการสร้างแบบถามความคิดเห็น มีดังนี้

1. ศึกษาเอกสารจากกฎระเบียบพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ประกาศ คำสั่งมหาเถรสมาคม พระธรรมวินัย การดำเนินงานพัฒนาวัดของกรมการศาสนา แผนพัฒนาชนบทยากจน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพระและการพัฒนาชนบท ตามที่ปรากฏอยู่ในบทที่ 2 เพื่อรวบรวมคุณลักษณะของเจ้าอาวาสที่เหมาะสมต่อการพัฒนาชนบทยากจน เกี่ยวกับคุณลักษณะของการเป็นผู้นำ คุณลักษณะที่จะทำให้ประชาชนทั่วไปเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในบุคคล เลื่อมใสในวิธีการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนของเจ้าอาวาส เป็นตัวอย่างให้ชาวบ้านยึดถือปฏิบัติตามได้ และศึกษาถึงบทบาทของเจ้าอาวาสในลักษณะของการ เป็นผู้ให้ความคิดริเริ่ม เป็นผู้ชักชวนแนะนำ และการให้การสนับสนุนในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนในเขตชนบทยากจนให้มีสภาพที่ดีขึ้น โดยยึดแนวทางแผนพัฒนาชนบทยากจนของรัฐบาล และบทบาทที่เจ้าอาวาสจะปฏิบัติได้นั้นไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย
2. สัมภาษณ์อธิบดีกรมการศาสนา ผู้อำนวยการกองศาสนา อนุศาสนาจารย์กรมการศาสนา เพื่อขอความคิดเห็นเกี่ยวกับ คุณลักษณะ และบทบาทตามที่รวบรวมไว้ในหัวข้อที่ 1 ในขั้นนี้ ได้รวบรวมคุณลักษณะของเจ้าอาวาสได้ 20 คุณลักษณะ และกำหนดบทบาทด้านการพัฒนาคนใหญ่ ๆ ไว้ 4 ด้าน
3. สร้างแบบถามที่ประกอบด้วยข้อกระทงที่แสดงคุณลักษณะของเจ้าอาวาส 20 คุณลักษณะ และบทบาทของเจ้าอาวาสทั้ง 4 ด้าน 50 ข้อกระทง
4. ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ คือนักวิชาการศาสนา 3 ท่าน อนุศาสนาจารย์ 2 ท่าน และผู้บริหารงานศาสนา 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และให้คำแนะนำทั่วไป ซึ่งในขั้นนี้ได้คัดเลือกคุณลักษณะของเจ้าอาวาสออก 3 คุณลักษณะ คือ ข้อกระทงที่กล่าวว่า มีความร่าเริงเริงใจเป็นลักษณะ

ที่หมายถึงความเป็นคุณที่ล้นมากกว่าเป็นพระ และคุณลักษณะมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะที่เป็นผู้ปฏิบัติสมาธิอยู่เสมอ ทั้ง 2 คุณลักษณะนี้เป็นกิจวัตรในเพศพรพริตตอยู่แล้วไม่ตองนำมากล่าวสำหรับค่านิยมบาทให้ลดลงเหลือ 3 ค่าน เพราะในด้านที่เกี่ยวกับการผลิตอาหารนั้น ไม่ใช้ลักษณะที่พระจะมีบทบาทรวมอยู่ด้วย

5. จัดทำรูปแบบของแบบถาม โดยคุณลักษณะของเขาวาสา 17 คุณลักษณะและบทบาทในการพัฒนา 3 ค่านใหญ่ๆ มี 45 บทบาท ได้ข้อกระทงทั้งสิ้น 62 ข้อ จัดทำแบบถามทั้งสิ้น 30 ชุด นำไปให้กลุ่มทดลองทำการตอบ กลุ่มทดลองได้แก่ พระสงฆ์ที่วัดเบญจมบพิตร 9 รูป ข้าราชการ พ่อค้า และเกษตรกร ในจังหวัดพิษณุโลกกลุ่มละ 7 คน ขั้นนี้เป็นการตรวจสอบการเรียงลำดับข้อกระทงการไร้อยู่คำและภาษาในแบบถาม ได้แก้ไขปรับปรุงแบบถามด้านการใช้ภาษา เช่น เรื่องคุณลักษณะที่ว่า "เป็นนักบริหารที่ดี" เปลี่ยนเป็น "มีความสามารถในการปกครองและบริหารกิจการวัดตามหน้าที่ได้ดี" การรวจัดพิมพ์แบบถามใช้กระดาษอัดสำเนาแบบสั้นจะได้รูปแบบที่กระทัดรัดกว่ากระดาษอัดสำเนาแบบยาว เมื่อปรับปรุงแก้ไขแบบถามเรียบร้อยแล้ว ได้จัดพิมพ์แบบถามที่จะใช้เก็บข้อมูลจำนวน 1,500 ชุด

ค. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบถามความคิดเห็นไปขอความร่วมมือจากวัดในอำเภอที่สุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัดเพื่อเก็บข้อมูลจากพระสงฆ์ และขอความอนุเคราะห์จากเจ้าคณะอำเภอในการส่งแบบถามไปให้พระสังฆาธิการในอำเภอต่าง ๆ ตอบ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนทั้ง 3 สาขาอาชีพ ได้ใช้วิธีขอความร่วมมือจากครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนนำแบบถามไปให้ครูปกครอง ซึ่งมีอาชีพตามที่กำหนดจำนวนไว้ตอบ การเดินทางไปแจกข้อมูลและรวบรวมข้อมูลทำในระหว่างวันที่ 1 - 20 ตุลาคม 2527

แบบตามความคิดเห็นที่รวบรวมได้ แยกตามกลุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัดได้ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนแบบตามความคิดเห็นร้อยละของแบบตามความคิดเห็นแยกตามกลุ่มตัวอย่าง และแยกตามจังหวัด

กลุ่ม ประชากร	จังหวัด	จังหวัด			รวม	คิดเป็นร้อยละ	
		เชียงใหม่	ขอนแก่น	ลำพูน			
พระสังฆาธิการ		83	40	43	163	90.55	
พระสงฆ์		120	49	82	251	91.27	
ข้าราชการ		200	63	97	360	96.51	
พ่อค้า		168	71	83	322	83.85	
เกษตรกร		125	117	95	337	88.21	
					รวม	1,433	89.89

ง. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำคำตอบจากข้อมูลที่รวบรวมได้เจาะลงบัตรคอมพิวเตอร์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS

2. วิเคราะห์หาค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเห็นที่มีต่อคุณลักษณะ และบทบาทของเจ้าอาวาสวัดทุกซอกกระทงในแต่ละด้านความคิดเห็นในแบบถามี 4 ระดับ กำหนดน้ำหนักของระดับตามเสกลดังนี้คือ

คะแนนระหว่าง 1 – 1.49 หมายถึง ไม่เห็นด้วยมากที่สุด

คะแนนระหว่าง 1.50–2.49 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

คะแนนระหว่าง 2.50–3.49 หมายถึง เห็นด้วย

คะแนนระหว่าง 3.50– 4 หมายถึง เห็นด้วยอย่างมากที่สุด

7. เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มประชากรที่มีต่อคุณลักษณะ และบทบาทของเจ้าอาวาสทุกข้อ โดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance)

4. สำหรับผลการวิเคราะห์ในข้อ 3 ที่มีความสำคัญ ได้ใช้การทดสอบค่า F ตามวิธีของเชฟเฟ (Sheffe ' test) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มเป็นรายคู่ รวมกลุ่มของพระสังฆาธิการ และพระสงฆ์ไว้กลุ่มเดียวกัน เรียงว่ากลุ่มพระสงฆ์ และกลุ่มประชากรทั้ง 3 กลุ่มอาชีพไว้กลุ่มเดียวกัน เรียงว่ากลุ่มฆราวาส แล้วเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มพระสงฆ์ กับกลุ่มฆราวาส โดยใช้ t - test